

Kjoler.

Da Kommunehospitalet i 1863 aabnedes, var det en Selvfølge, at Stuekonerne (som Sygeplejerskerne dengang kaldtes) anlagde den paa Almindelig Hospital brugte Form for Kjoler, som blev baaret og højt vurderet af alle indtil 1913, da „Mester Blodløs“ (som H. C. Andersen kalder Maskiner) — de store hede Rullemaskiner paa Bispebjerg, nægtede at behandle de folderige Klædningsstykker. I vor Tid ere Maskiner de herskende, Menneskene de dem tjenende Slaver. Denne store Kjole bestod af en Bærekrave forsynet med en lav opstaaende Linning — Kraven sammenholdt med 4 Baand af Kjolens Stof; vare disse smagfuldt knyttede under en Blonde riet paa Linningen, saa' det hele klædeligt ud. Vide Ærmer rynkede til en 2 Tommer bred Linning. Hele Kjolen var saa vid, at den skaaensomt dækkede den midaldrende Kvindes brede Matronelegeme; omkring det unge slanke Legeme faldt den blødt og smidigt, saaledes at den fremhævede Legemsformen, naar den sammenholdtes af et Læderbælte om Livet (Midien). Længden fodfri uden at røbe meget hæslige Fødder. Da denne Kjole skabtes, har man søgt at dække og samtidig forskønne Legemet, ikke saaledes som nu: afdække enhver Hæslighed. Den nu brugelige glatte Hospitalskjole fremhæver ubarmhertig den førnævnte i 40 Aars Alderen indtrædende Bredde og Mangel paa Linjer. Det korte Skørt røber Kvindens Kalveknæ og hyppigt ulige Tykkelse af begge Ben, og anden Fejl i Benbygningen, trods kostbart og smukt Fodtøj.

At Liv og Skørt udgør 2 Dele, fordrer en rig Anvendelse af Sikkerhedsnaale*). Paa Rigshospitalet kan man endnu glædes ved Synet af den her i Landet oprindelige Hospitalskjole. Stoffet i Stuekoners Kjoler var: brun og blaatærnet, smukt men ikke holdbart i Vask, efter 3 à 4 Ganges Vask var den brune Farve gul. Ved Tiltrædelse i Tjenesten gaves 2 nye Kjoler og saa fremdeles 1 om Aaret. Aflevering af først modtagne ved Aarets Slutning.

Frøken *Henriette Jensen*, Elev i Sommeren 1877, meddeler:

Det var Plejemoderen Frk. *Anger* overdraget at vælge Paaklædning til sig selv og Sygeplejerskerne; Frk. *Anger* valgte da et graat alpakkalignende Stof (Mixlüster). Kjolen syet i Tidens Mode, glat Liv, langt Slæb, en Kappe af sort Tull med lange Hængler ned ad Ryggen. Til Morgen en blaa Kattuns Kjole uden Slæb. Assistenterne mørk, graa ulden Kjole af et blødt Stof til Brug under Morgenarbejdet. Efter dette en lysere graa, ogsaa ulden Kjole, lille hvidt Forklæde (privat), om Halsen et smalt Fløjelsbaand bundet i Nakken med to lange Ender naaende til Bæltet, Farven den for Per-

*) Vi skal dog bemærke, at „Liv og Skørt“ for flere Aar siden er bleven til en „Kjole ud i et“.

sonen mest klædelige. Under Stuegang smaa Forklæder — senere forskellige af Bomuldstøj; disse Forklæder vaskedes ikke i Hospitalets Vaskeri. Renhed og Vedligeholdelse skal have voldet en Del Besværligheder. Eleverne bare samme Paaklædning.

Valget af denne Paaklædning viser, hvor ringe Forstaaelse den ledende Dame har haft af Arbejdet i et Hospital. De nyankomne Elever — Flertallet Damer — skuffedes snart; mange forlod Hospitalet efter den første Maanedes Forløb; de næstankomne vilde ikke iføre sig de uvaskede Kjoler. Man maa have set Nødvendigheden af en anden Paaklædning, Frk. *Anger* afklippede sit Slæb, ombyttede Kappen med en lille Silkehue, som hun ønskede at Sygeplejerskerne ogsaa skulde bære; kun en opfyldte dette Ønske, en smuk, ikke helt ung Pige, som bar lange Slangekrøller; over disse klædte Huen udmærket godt. Oh Eva, Du glemmer aldrig det Spejl, som Slangen viste Dig! —

Den blaa Kjole (Bomuldstøj), samme Façon som Stuekonernes, blev indført; Tøjet faldede meget. I de første 2 Aar bares kun en smal Blonde i Halslinningen, eller høj glat Flip for dem, der havde en lang Hals. Der viste sig Trang til Forandring i Haab om Forskønnelse; særlig en Afdeling gjorde Paaklædningen rig paa Afveksling: bred Krave, Kjolens Bærestykke bøjet saaledes, at der blev fri Hals; forskellig farvede Bælter af Læder, nogle broderede (Kanevas), med Roser og skønne Ornamentter fra Højskoler. Gule og brune Sko saas, grøn, blaa eller anden Farve paa Strømper, sjældent sorte Støvler; de hvide vare ikke opfundne endnu. Denne Frihed i Valg af Farver medførte, at den virkelig gode Smag sejrede i en enkel Paaklædning.

Samtidig med Bomuldskjolen indførtes Gummiforklædet, hvoraf man ogsaa fik to; de bestod af svært Gummilærred af den Sort, som senere benyttedes i Senge. Det var ikke nogen sund Paaklædning, vi vare alle noget fugtige paa Underlivet, naar de aftoges efter Arbejdstid; de, som vare stærkt svedende, vare vaade helt ned til Knæet og har sikkert opnaaet mange Ubehageligheder, naar de gik ud i en kold Aften uden at skifte Undertøj. Mange klagede meget, men i de Tider hørtes Klager ikke; kunde man ikke taale, saa kunde man gaa, Porten var altid aaben. Gummiforklædet var ogsaa ubehageligt og koldt for smaa Børn, naar en ubetænksom Elev ikke tænkte paa at dække det med et Uldsvøb. Hver Aften skulde de vaskes, Pletter af Lapis eller Jod kunde kun aftages med Kemikalier, givet af den gode Apotheker *Tjørnelund*. Afvaskningen var et betydeligt Arbejde, det udførtes af Nattevagterne.

Med Professor *Iversens* Ankomst aabnedes vore Øjne for meget, vi hidtil ikke havde set eller forstaaet. Augusta Hospitalets adelige Sygeplejersker vare toneangivende den Gang; de bare hvide Kjoler og Armen blottet til Albuen i Operationsstuen; vi havde før den

Tid, selv uden Opfordring, taget rene blaa Kjoler paa til Operation. Spørgsmaalet den hvide Kjole tiltalte os, vi talte med Professor *Iversen* derom: lad os faa den straks! Jeg købte 2 af ubleget Lærred til Brug paa Operationsstuen. Første Dag den benyttedes, over den sorte uldne Nederdel, var det meget varmt, hvorfor jeg gik over Gaarden til Bagfløjen. Nogle Timer efter kom den udmærkede Plejemoder Frk. *Petrea Hansen* fra 2den Mandsside op i min Stue. Efter nogle indledende Bemærkninger kom de befriende Ord: „Frk. *Secher*, De er meget ekstravagant — den Dragt, hvori de idag har gaaet over Gaarden, er egnet til at skandalisere os alle“. —

Med Tak for disse ærlige Ord søgte jeg at forklare hende, at denne Paaklædning forhaabentlig snart vilde blive almindelig for mig — hele Dagen — og for alle paa Operationsstuen, efter Professor *Iversens* bestemte Ønske. — Frk. *Hansen* var en klog Kvinde, hun vidste, at en Overlæges Ord er som et Kongeord, uimodsigeligt.

Vi skiltes i god Forstaaelse.

Den hvide Kjole indførtes paa den lille 5te Afdeling, hvorfra mange Frø saaledes af Professor *Iversens* Haand, og de har senere baaret gode Frugter.

Flere Plejemødre iførtes den hvide Kjole, ogsaa Frk. *P. Hansen*, hun lod sig sy en Kittel til at tage over den rigtige uldne Kjole. Kittel indførtes samtidig til Brug for Overlæge og Reservelæge; Kandidaterne maatte endnu i nogle Maaneder slide paa Skjortearmerne, før der blev Raad til at udstyre alle.

Dorthea Leth,
f. *Secher.*